

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

Gemeente Maasgouw
t.a.v. College van Burgemeester en Wethouders
Markt 36
6051 DZ Maasbracht

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

drs. Alwin van Hees
T +31621326194
F (033)4217799
a.van.hees@cultureelerfgoed.nl

Onze referentie

43698322

Aantal Bijlagen

Datum 21 februari 2024
Betreft aanvullend RCE advies RM 21077 Kasteel Heel

Geacht college,

Op 18 januari 2024 adviseerde ik u over Kasteel Heel naar aanleiding van de uitslaande brand op 28 december 2023. Op basis van het rapport van de door de RCE ingehuurd constructeur concludeerde ik dat gevels en een aantal binnenmuren voor een deel kunnen worden behouden en dat volledige sloop van het kasteel, behoudens de zeventiende-eeuwse toren, op dit moment niet noodzakelijk is.

Ik adviseerde verder dat vooruitlopend op sloopwerkzaamheden eerst een consolidatieplan voor het stut- en stempelwerk en een sloopplan aan de RCE dienen te worden voorgelegd ter goedkeuring. Daarnaast gaf ik aan dat de status van het rijksmonument afhangt van de monumentale en cultuurhistorische waarden die nog aanwezig zijn en op welke wijze er met deze waarden wordt omgegaan. Om deze te kunnen vaststellen dienen na consolidatie van de resterende gevels en binnenmuren een constructieve- en een hernieuwde bouwhistorische analyse te worden uitgevoerd. Een onafhankelijke bouwkundige en bouwhistoricus kunnen respectievelijk de technische conditie en de monumentale waarden van de resterende onderdelen opnieuw beoordelen en aangeven welke aanvullende informatie of tekeningen daarvoor noodzakelijk zijn.

Vooruitlopend op deze afweging is het de ambitie van de RCE om te bezien op welke wijze het beste recht gedaan kan worden aan de resterende monumentale waarden, zodat de rijksmonumentale status van Kasteel Heel behouden kan blijven en er op toe te zien dat na beeldherstel of reconstructie er nog voldoende monumentale waarden aanwezig zijn. In dit kader wil ik graag refereren aan het overleg van 29 januari 2024 tussen uw gemeente, Provincie Limburg en de RCE, waar uw gemeente benadrukte dat de cultuurhistorische betekenis van Kasteel Heel voor de gemeente en haar bewoners en de verbondenheid met het verleden die van het kasteel uit gaat belangrijke kernwaarden zijn en dat beeldherstel de inzet moet zijn. Uw gemeente is dan ook voornemens het kasteel als gemeentelijk monument aan te wijzen wanneer de status van rijksmonument niet kan worden behouden. De RCE hecht veel waarde aan deze constructieve en positieve insteek van uw gemeente.

Hoe ver beeldherstel of reconstructie kan worden doorgevoerd zonder dat monumentale waarden verloren gaan is een belangrijke vraag. Daarom hecht de RCE er waarde aan om aan de voorkant helder te zijn over de verwachtingen en voorwaarden. Visuele gaafheid door het beeld aan de buitenzijde zoveel mogelijk te herstellen kan een doel zijn, maar dan dient recht te worden gedaan aan de authenticiteit en beeldwaarde van het kasteel. Bij beeldherstel en een reconstructie kan gedacht worden aan alleen cascoherstel door het terugbrengen van gevels met de karakteristieke witte gevelafwerking en natuurstenen kozijnomlijstingen, de goten en daken en het silhouet met de karakteristieke toren als symbolisch oriëntatiepunt. Maar ook herstel en reconstructie van de vroegere structuur van het kasteel en het grondplan met een duidelijke hiërarchie van vertrekken, gangen, trappenhuizen en toegangen tot de toren kunnen de inzet zijn. Daarnaast dienen de in een eerdere fase gesloopte en elders opgeslagen poort met fronton in de nieuwe plannen ingepast te worden.

Afhankelijk van de gekozen ontwikkelscenario's bespreek ik hieronder wat de gevolgen voor de monumentale waarde en de status van het kasteel zijn.

Scenario 1: volledige historisch verantwoorde consolidatie en reconstructie

- Herbouw gevels inclusief historische kozijn-, raam- en deurdetails
- Herbouw casco, balklagen, vloeren, dak, op basis van bestaande tekeningen en bestaand bouwhistorisch onderzoek.
- Herbouw historische binnenafwerkingen
- Herbouw dak, leiconstructie inclusief historische details

In dit scenario blijft het kasteel gehandhaafd op de rijksmonumentenlijst.

Scenario 2: consolidatie en reconstructie buitenzijde

- Herbouw gevels inclusief historische kozijn-, raam- en deurdetails
- Herbouw dak, leiconstructie inclusief historische details aan de buitenzijde
- Herbouw vloeren/wanden in andere constructie (bv staal/beton) conform oude historische indeling
- Geen historische binnenafwerkingen
- Herbouw dak, leiconstructie inclusief historische details

In dit scenario blijft het kasteel gehandhaafd op de rijksmonumentenlijst.

Scenario 3: reconstructie buitenzijde

- Herbouw gemetselde gevels
- Gevelkozijnen, -ramen en -deuren mogen in andere detaillering maar volgens historische verdeling
- Herbouw vloeren/wanden in andere constructie (bv staal/beton) conform oude historische indeling
- Geen historische binnenafwerkingen
- Herbouw dak, leiconstructie inclusief historische details

In dit scenario wordt het kasteel afgevoerd van de rijksmonumentenlijst maar geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst.

Samenvattend adviseer ik uw gemeente het volgende:

- Een werkplan op te stellen voor het aanbrengen van het stut- en stempelwerk en ter advisering voor te leggen aan de RCE;
- Een sloopplan (inclusief planning) ter advisering voor te leggen aan de RCE;
- Een onafhankelijke bouwkundige en bouwhistoricus in te huren voor het vaststellen van respectievelijk de technische conditie en de monumentale waarden van de resterende onderdelen;
- In gesprek te gaan met eigenaar over bovenstaande scenario's waarbij voor de RCE scenario 1 het vertrekpunt zal zijn.

Hopende u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Mr. Leonard de Wit
Hoofd regio Midden-Zuid